

NĂM LINH MỤC

NGUYỄN VĂN THUYỀN^(*)

1. Giới thiệu

Năm 2009, nhân kỉ niệm 150 năm Thánh Gioan Maria Vianney, Linh mục họ đạo Ars qua đời - mẫu gương mục tử đích thực của các linh mục coi xứ, trong diễn văn khai mạc Hội nghị Khoáng đại của Bộ Giáo sĩ ngày 16/3/2009, Giáo hoàng Bênêđictô XVI đã quyết định mở “Năm Linh mục” bắt đầu từ ngày 19/6/2009 và kết thúc vào ngày 19/6/2010, đồng thời kêu gọi các giám mục giáo phận và bề trên dòng tu hãy tìm kiếm những sáng kiến thiêng liêng và mục vụ đa dạng, để đào sâu ý nghĩa và tầm quan trọng về vai trò, sứ mệnh của linh mục trong Giáo hội và xã hội. Giáo hoàng Bênêđictô XVI nhấn mạnh: “Để tạo điều kiện thuận lợi cho các linh mục hướng việc trọn lành thiêng liêng là điều mà hiệu năng sứ vụ của các vị lệ thuộc, tôi quyết định mở năm đặc biệt: “Năm Linh mục”. Bộ Giáo sĩ sẽ thoả thuận với các vị bản quyền giáo phận, bề trên dòng tu cổ vũ, phối hợp những sáng kiến mục vụ hữu ích về vai trò, sứ mạng của linh mục trong Giáo hội và xã hội ngày nay; cũng như sự cần thiết phải tăng cường việc thường huấn cho các linh mục gắn với việc huấn luyện chủng sinh, ứng viên lên chức linh mục”⁽¹⁾.

Theo Bộ Giáo sĩ trong năm thánh này, Giáo hoàng Bênêđictô XVI sẽ tuyên bố Thánh Gioan Maria Vianney là “*bổn mạng của tất cả các linh mục trên thế giới*” và công bố cuốn *Chỉ nam cho các vị giải tội và linh hướng* cùng với tuyển tập các tác

phẩm của Giáo hoàng về những đề tài thiết yếu liên quan đến đời sống và sứ mạng của linh mục trong thời đại ngày nay⁽²⁾.

Trong thư của Tổng trưởng Bộ Giáo sĩ, Hồng y Claudio Hummes kêu gọi các linh mục hãy tận dụng Năm Linh mục để hoàn thiện bản thân và tiếp tục đào sâu ý nghĩa căn tính linh mục. Bức thư có đoạn viết: “Năm Linh mục phải là một năm có chủ đích, trong đó Giáo hội muốn nói trước tiên với các linh mục, với xã hội hoàn cầu rằng, Giáo hội hãnh diện về các linh mục của mình, yêu mến, ngưỡng mộ, biết ơn vì công việc mục vụ và cuộc chứng tá của các vị. Thực vậy, các linh mục thật quan trọng, không những gì các vị đã làm, mà còn vì sự hiện hữu của các vị... ước gì *Năm Linh mục* là cơ hội để đào sâu căn tính và thần học về chức linh mục Công giáo và sứ mạng của người linh mục trong Giáo hội và xã hội. Năm nay là năm mà trong đó người ta cứu xét những hoàn cảnh cụ thể về vấn đề nâng đỡ vật chất cho các linh mục, nhiều vị phải sống trong cảnh nghèo cơ cực”⁽³⁾. Việc Giáo hoàng Bênêđictô XVI khai mở *Năm Linh mục*, thể hiện sự quan tâm, nhắc nhở các linh mục sống theo mẫu gương Thánh Gioan Maria Vianney. Đó là mẫu linh

*. Ủy ban Đoàn kết Công giáo Việt Nam.

1. Trích Diễn từ của Giáo hoàng Bênêđictô XVI tại Hội nghị Khoáng đại của Bộ Giáo sĩ ngày 16/3/2009.

2. Theo: <http://www.hdgmvietnam.org>, (truy cập ngày 03/8/2009).

3. Trích thư của Hồng y Claudio Hummes, Tổng trưởng Bộ Giáo sĩ gửi các linh mục ngày 19/5/2009.

mục bén rễ sâu vào giá trị của Tin Mừng để dẫn thân phục vụ Giáo hội và xã hội⁽⁴⁾. Tuy nhiên, cần có những sáng kiến của mỗi giáo hội địa phương, mỗi giáo xứ, mỗi cộng đoàn, sớm thiết lập một chương trình riêng để *Năm Linh mục* thực sự phong phú và đa dạng.

2. Giáo hội Việt Nam với Năm Linh mục

Tại Việt Nam, nhiều giáo phận đã tích cực hưởng ứng và triển khai sâu rộng về *Năm Linh mục*.

Điểm qua vài Thư Mục vụ, hoặc bài giảng lễ của các vị bản quyền giáo phận, ngoài việc trình bày ý nghĩa của thiên chức linh mục, các giám mục mong muốn các linh mục phải trở thành chứng tá cụ thể của tình yêu. Thư Mục vụ Giáo phận Thanh Hóa có đoạn nhấn mạnh: “Năm Linh mục - một năm có chủ đích, không chỉ là năm học hỏi, cầu nguyện, mà năm của hành động: hành động để phát triển tình hiệp thông thân hữu giữa các linh mục với nhau. Tôi kêu gọi các linh mục hãy tăng cường nhịp độ thăm viếng, chia sẻ vật chất lẫn tinh thần giữa linh mục với nhau và giữa linh mục với giáo dân. Tôi mong sao mọi người chúng ta quan tâm hơn đến các linh mục đang khó khăn; các giáo xứ và các cộng đoàn đang thiếu thốn. Chúng ta phải hành động để xóa đi hình ảnh linh mục giàu sang phú quý”⁽⁵⁾.

Đối với Giáo phận Phan Thiết: “Năm Linh mục là cơ hội để Hội Thánh bày tỏ cho tất cả mọi người biết rằng Hội Thánh hãnh diện về các linh mục của mình, yêu mến, tôn trọng, ngưỡng mộ và biết ơn vì công việc mục vụ và cuộc chứng tá của các vị. Thực vậy, các linh mục thật là quan trọng, không vì những gì các vị làm, nhưng còn có sự hiện diện của các vị”⁽⁶⁾.

Nhiều bài giảng trong thánh lễ khai mạc, các giám mục đã bày tỏ ước nguyện: linh mục trong giáo phận đổi mới đời sống cầu nguyện, nhân bản, trí thức và mục vụ để trở nên gương mẫu và người nhiệt thành phục vụ giáo dân, trở nên những mục tử như lòng Chúa mong ước như thánh Gioan Maria

Vianney. “Năm Linh mục là dịp để linh mục xác tín và sống đúng vai trò thiên chức linh mục, trong một thế giới đang có xu hướng biến đổi không ngừng”⁽⁷⁾.

Giáo hội Việt Nam mời gọi giáo dân cộng tác với các linh mục: “Tôi kêu gọi anh chị em giáo dân hãy tham gia những sinh hoạt tìm hiểu đúng đắn về mối tương quan của linh mục với cộng đoàn dân Chúa, để họ có thể yêu mến, nâng đỡ linh mục cách thiết thực và hiệu quả hơn. Tôi kêu gọi các chủng sinh hãy nghiên cứu, nghiên cứu thấu đáo hơn về thiên chức và đời sống linh mục mà họ đang theo đuổi, ngõ hầu ý thức sâu sắc về ý nghĩa đặc biệt của ơn gọi và sứ mạng linh mục trong Giáo hội và trong xã hội. Tương lai của Giáo hội tùy thuộc phẩm chất của linh mục. Trong năm nay, chúng ta hãy cầu nguyện cách đặc biệt cho trên 400.000 linh mục khắp nơi trên thế giới. Ước gì tất cả các vị đều là những linh mục tận tụy với sứ vụ; những con người cầu nguyện và có lòng bác ái, hiến trọn vẹn cuộc sống để thi hành ơn gọi. Vì thế, để “đào sâu căn tính và thần học về chức

4. Xem: Nguyễn Thanh Long. *Linh mục: Những sứ giả hi vọng, hoà giải và hoà bình*, Tuần báo Công giáo và Dân tộc, số 1713, tuần lễ từ 26/6 đến 02/7/2009, tr. 1.

5. Thư Mục vụ của Giám mục Nguyễn Chí Linh gửi cộng đoàn dân Chúa hai Giáo phận Thanh Hoá và Phát Diệm nhân dịp khai mạc Năm Linh mục ngày 19/6/2009.

6. Thư Mục tử của Giám mục Nguyễn Thanh Hoan gửi cộng đồng dân Chúa Giáo phận Phan Thiết nhân dịp khai mạc Năm Linh mục 19/6/2009.

7. Bài giảng của Giám mục Nguyễn Văn Bản trong thánh lễ khai mạc Năm Linh mục của Giáo phận Buôn Ma Thuột ngày 19/6/2009.

linh mục Công giáo” bằng cách tăng cường việc tham khảo sách vở, trau dồi kiến thức và sự nỗ lực của bản thân để biến Năm Linh mục thành một năm canh tân của hàng linh mục”⁽⁸⁾.

Tuy nhiên, xã hội ngày càng thăng tiến, trình độ nhận thức của người giáo dân vì thế mà cũng được nâng lên một bước, khiến cho linh mục không còn là người có trình độ học vấn hay kiến thức nổi trội để có thể là điểm quy chiếu của giáo dân trong giáo xứ. Bên cạnh đó, xu hướng tục hóa, thờ ơ với tôn giáo, chạy theo hưởng thụ vật chất của thế giới hiện đại, đòi hỏi người linh mục một mặt phải xác tín và trung thành với ơn gọi của mình; mặt khác, phải biết loan báo sứ điệp Tin Mừng. Và có thể nói, chính bối cảnh chuyển biến nhanh chóng của xã hội mà biểu hiện là cuộc khủng hoảng đạo đức, làm đảo lộn các giá trị tinh thần đã tác động ít nhiều đến quan niệm cũng như lối sống của giới linh mục. Do vậy, chúng ta cần quan tâm đến vấn đề đào tạo nhân bản, vì đây là “nền tảng” và là “căn tính” của người linh mục hôm nay.

3. Năm Linh mục với việc đào tạo nhân bản người linh mục

Nói đến đào tạo linh mục, đó là nhấn mạnh đến việc đào tạo trọn vẹn xoay quanh bốn chiều kích căn bản: Nhân bản; Thiên học; Tri thức và Mục vụ.

Đào tạo nhân bản là nền tảng của công việc đào tạo linh mục.

Như vậy có thể hiểu rằng “nhân” là người, con người; “bản” là cái gốc, cái nền tảng. Chính vì vậy, “nhân bản” là cái gốc của con người. Tuy rằng, cái gốc của con người là như vậy, nhưng con người sẽ không mãi mãi như vậy; bởi con người là sinh vật có lí trí, có tăng trưởng và từ đó xã hội phải đề ra vấn đề giáo dục và những định chế, luật lệ nhằm sửa chữa, điều chỉnh hành vi của con người. Và tiếp tục đào tạo nhân bản sẽ giúp linh mục hiểu biết và tôn trọng thân xác của mình như món quà đặc biệt mà Thiên Chúa ban cho.

Tông huấn *Pastores Dabo Vobis* về việc “đào tạo linh mục trong hoàn cảnh hiện nay”, Giáo hoàng Gioan Phaolô II khẳng định: “Không có đào tạo nhân bản thoả đáng thì toàn bộ việc đào tạo sẽ thiếu nền tảng cần thiết; linh mục phải có khả năng đảm nhiệm trọng trách mục vụ; linh mục cũng phải tạo được quan hệ đầy tính nhân bản với mọi người. Chính vì thế, việc đào tạo nhân bản cho người linh mục hôm nay sẽ là cần thiết”⁽⁹⁾.

Về đời sống độc thân

Đối với Giáo hội Công giáo Rôma theo nghi lễ Latinh buộc giữ đời sống độc thân không lập gia đình, xưa nay luôn có sự tranh cãi, phải chăng luật độc thân linh mục thuộc về căn tính của linh mục nên linh mục phải sống như thế? Trong lịch sử Giáo hội Công giáo, luật độc thân được đặt ra từ các thế kỉ IV và XI dưới thời các Giáo hoàng Lêô IX, Victor II và Gregor VII đã được khẳng định qua nhiều chỉ thị nghiêm ngặt đối với tất cả mọi giáo sĩ trong Giáo hội Công giáo Roma. Tuy nhiên, luật này không phải là bản chất của chức linh mục, nhưng nó là kỉ luật của Giáo hội; là nếp sống tu đức của đời sống linh mục. Đến Công đồng Vatican II, qua *Sắc lệnh Chức vụ và Đời sống Linh mục*, Giáo hội vẫn duy trì truyền thống đó nhưng đặc biệt nhấn mạnh đến mối

8. Trích Thư Mục tử của Giám mục Nguyễn Chí Linh gửi cộng đoàn dân Chúa hai Giáo phận Thanh Hoá và Phát Diệm nhân dịp khai mạc Năm linh mục ngày 19/6/2009.

9. Giáo hoàng Gioan Phaolô II. *Tông huấn Pastores Dabo Vobis* (người mục tử như lòng mong ước) về việc đào tạo linh mục trong hoàn cảnh hiện nay, gửi giám mục đoàn hàng giáo sĩ và toàn thể giáo hữu sau Thượng Hội đồng Giám mục 1990. Đại chủng viện Thánh Giuse Hà Nội 2007, tr. 121.

liên hệ chặt chẽ giữ độc thân, khiết tịnh và đức ái mục tử của chức linh mục⁽¹⁰⁾.

Kỉ luật của Giáo hội Công giáo Rôma không chỉ là sự gắn bó với truyền thống lâu đời của Kinh Thánh, mà còn mặc lấy một hình thức bắt buộc dựa trên nền tảng thần học cho phép linh mục hiểu rõ ý nghĩa Kitô học, Giáo hội học, Thánh Kinh học, v.v... và thường huấn, đào sâu tính thích hợp của bậc độc thân với chức vụ mà Sắc lệnh *Chức vụ và Đời sống Linh mục* đề cập đến⁽¹¹⁾.

Bộ Giáo luật 1983 lặp lại: “Các giáo sĩ buộc phải giữ tiết dục hoàn toàn và vĩnh viễn, vì thế phải tuân giữ luật độc thân, ân sủng đặc biệt của Thiên Chúa. Nhờ đó các thừa tác viên chức thánh có thể kết hợp dễ dàng hơn với Đức Kitô bằng một tâm hồn không chia sẻ, tự hiến trọn vẹn và tự do hơn cho việc phục vụ Chúa và con người”⁽¹²⁾.

Chỉ nam cho thừa tác vụ và đời sống linh mục năm 1994 của Bộ Giáo sĩ khẳng định: “Xác tín vào những động cơ thần học và mục vụ sâu xa làm cơ sở cho mối tương quan giữa sự độc thân và chức linh mục được soi sáng bằng chứng tá hôm nay; tình trạng độc thân vĩnh viễn tự do chọn lựa cho các ứng viên linh mục theo nghi lễ Latinh, xác tín rằng đó là ân huệ mang lại thiện ích cho Giáo hội và thế giới”⁽¹³⁾.

Ngày nay, linh mục đang đứng trước các trào lưu thế tục như: cuộc sống hưởng thụ, suy đồi đạo đức, ích kỉ, v.v... đã khiến sứ mạng chứng nhân của người linh mục gặp không ít những khó khăn, thách thức. Hơn nữa, vai trò của linh mục trong xã hội ngày nay không còn được đánh giá cao như trước bởi hành vi bất xứng của một số linh mục đã gây nên những vấn nạn trong đời sống chức vụ linh mục. Và ơn gọi linh mục - đào tạo linh mục - vai trò và vị trí linh mục là những vấn nạn liên hoàn. Chính vì vậy, các linh mục phải cảm nhận vấn nạn này một cách có trách nhiệm để thay đổi hình ảnh của mình trong một giáo hội cơ cấu. Đối với giáo dân, chúng ta không thể đứng ngoài những vấn nạn này, giáo dân là nguồn cung cấp ơn gọi linh mục có thể hỗ trợ việc đào tạo linh mục cách này hay cách khác góp phần

nâng cao hình ảnh người linh mục ngày càng trở nên hữu ích đối với Giáo hội và xã hội.

Việc kết hợp lí thuyết và thực tế trong đào tạo nhân bản, giúp các linh mục tương lai hun đúc lòng nhiệt thành và trau dồi về đạo đức để sẵn sàng hi sinh, dấn thân vào những khó khăn khi làm linh mục. Có được phẩm chất này, để họ có cách làm việc uyển chuyển phù hợp với hoàn cảnh mục vụ đòi hỏi của thời đại. Nếu không sẽ tụt hậu và như vậy sẽ gặp khó khăn trong việc hướng dẫn giáo dân sống đạo. Làm sao để linh mục luôn biết dự đoán, lắng nghe, chia sẻ với mọi người. Lo lắng nhất là các linh mục bị nhầm lẫn rằng hạnh phúc là *được phục vụ*, mà quên mục đích chính của đời tu là *phục vụ* mới là hạnh phúc đích thực⁽¹⁴⁾.

10. Trong cuộc họp với lãnh đạo các Bộ của Giáo triều ngày 16.11.2008, Giáo hoàng Bênêđictô XVI đã tái khẳng định giá trị của chọn lựa đời sống độc thân của linh mục, hợp với truyền thống Công giáo chưa bị gián đoạn và lặp lại đời buộc phải có một đào tạo nhân bản và Kitô giáo vững vàng, cho tất cả các chủng sinh lẫn các linh mục đã chịu chức. Và mới đây, trong diễn văn khai mạc Công nghị Giáo phận Rôma ngày 26.5.2009, Giáo hoàng Bênêđictô XVI khẳng định: “*không hề có gián đoạn hay đối lập giữa giáo hội trước và giáo hội sau Công đồng Vatican II*”.

11. *Việc đào tạo linh mục hôm nay hiệp thông với truyền thống không gián đoạn của giáo hội.* Tham luận của Linh mục Phaolô Micae Trần Minh Huy tại Hội thảo nhân dịp khai mạc Năm Linh mục do Toà Giám mục Bùi Chu tổ chức ngày 16/6/2009.

12. Bản dịch chính thức của Hội đồng Giám mục Việt Nam, *Bộ Giáo luật 1983*, khoản 1, điều 277. Nxb. Tôn giáo Hà Nội, 2007.

13. *Chỉ Nam cho thừa tác vụ và đời sống linh mục* - Bộ Giáo sĩ năm 1994, số 57.

14. Xem thêm: Linh mục Nguyễn Văn Hương. *Kết hợp lí thuyết và thực tế trong đào tạo linh mục*, Tuần báo Công giáo và Dân tộc, số 1715 – 1716, tuần lễ từ 10/7 đến 16/7/2009, tr. 39.

Ngược dòng lịch sử nhận thấy tại sao công cuộc truyền giáo ở Việt Nam giai đoạn đầu lại khởi sắc nhưng sau đó gần như bị thoái trào? Có nhiều nguyên nhân, nhưng nguyên nhân chính là ở người tông giáo ở giai đoạn đầu nhìn thấy những người đi truyền giáo là các giáo sĩ nước ngoài (không chỉ khác biệt về ngôn ngữ, cách sống, cách sinh hoạt, phong tục, tập quán dị biệt) nhưng dần họ đã hòa mình vào cuộc sống bản địa (học ngôn ngữ, học cách sống và sống như người Việt Nam thuần túy). Họ cảm thấy gần gũi hàng giáo sĩ truyền giáo, thân thiết như người trong gia đình, và đặc biệt là lối sống bình dị, sống như lời rao giảng của họ, vì thế họ dốc lòng tin theo. Tuy nhiên, đến những giai đoạn sau, với các giáo sĩ người Việt thì có khác, nhưng phải nói là không ít nhà xứ tuy được gọi là Nhà Chung mà gần như trở thành những “lô cốt” quý tộc. Lời Chúa chỉ được giảng trong thánh lễ, nhưng nhìn vào cuộc sống thì lại thấy cả một khoảng cách khá xa⁽¹⁵⁾.

Qua chỉ dẫn trên, phần nào cho thấy đời sống thế tục nơi các linh mục hôm nay về đức khó nghèo, giản dị chưa được nhìn nhận một cách đích thực.

Đang trong *Năm Linh mục* xin có mấy mong muốn:

Làm thế nào để bài giảng của các linh mục Việt Nam ngày càng có chất lượng cao?

Làm thế nào để các bài viết của các linh mục Việt Nam trên các phương tiện thông tin đại chúng được sâu sắc và tinh tế hơn?

Làm thế nào để các bài phát biểu về những vấn đề đạo - đời của các linh mục ở những nơi công cộng, ở các bàn hội nghị, hội thảo mang đậm nét văn hoá Việt Nam?

Làm thế nào để các linh mục ngày nay sống vững vàng và sâu sắc hơn đời sống linh mục giữa lòng dân tộc?

Nhìn vào hoàn cảnh đất nước và Giáo hội ngày nay rất thuận lợi cho việc nâng cao chất lượng đào tạo các linh mục. Hi vọng sẽ giải

quyết được phần nào những mong muốn nêu trên.

Tóm lại, việc tiếp nối *Năm Thánh Phaolô* bằng *Năm Linh mục* có ý nghĩa đặc biệt trong chức vụ và đời sống người linh mục hôm nay. Tại Việt Nam, Giáo hội đã khai mạc *Năm Linh mục* và trước đó nhiều vị chủ chăn đã gửi Thư Mục vụ đến cộng đoàn dân Chúa trong giáo phận để hưởng ứng năm đặc biệt này.

Tiếc rằng, trong Tông thư vừa rồi, Giáo hoàng Bênêdictô XVI đã không phác hoạ một “khuôn mặt mới” nào cho người linh mục hôm nay, mà chỉ nêu lên một khuôn mặt duy nhất là Thánh Gioan Maria Vianney - quan thầy của các linh mục coi xứ. Đứng trước vấn đề đó, thiết nghĩ Giáo hội cần tìm ra những mô hình cụ thể, nhất là đổi mới phương pháp đào tạo bồi dưỡng, huấn luyện linh mục, tu sĩ. Trong thời đại ngày nay, hơn ai hết các linh mục cần tiếp tục học hỏi, đào sâu Tông huấn *Pastores Dabo Vobis* của Giáo hoàng Gioan Phaolô II về đào tạo linh mục trong hoàn cảnh hiện nay xoay quanh bốn chiều kích: Nhân bản, Thiên thiêng, Tri thức và Mục vụ. Đặc biệt, Giáo hội cần quan tâm đến đào tạo *nhân bản*, vì đây là “nền tảng” và là “căn tính” của người linh mục. Họ là những người biết sống tình yêu thương huynh đệ và tình liên đới với mọi người, biết lắng nghe, đối thoại, chia sẻ kinh nghiệm, tôn trọng kỉ cương và tích cực dẫn thân phục vụ Giáo hội và xã hội⁽¹⁶⁾./

15. Xem thêm: JM. Đình Văn Diệm: *Diễn đàn hướng đến năm thánh 2010 của Giáo hội Công giáo Việt Nam nhìn lại một chặng đường*, Nguyệt san Công giáo và Dân tộc, số 174 tháng 6/2009, tr. 82.

16. Xem thêm: Nguyễn Văn Thuyên. *Phác hoạ vài nét về người linh mục của Giáo hội Công giáo Việt Nam những năm đầu thế kỉ XXI*. Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo, số 5/2009, tr. 38.